



Landslakken verzamelen in de omgeving van Praag, Tsjechië

Fig. 1. Natuurgebied Prokopské Skály. Foto Tello Neckheim.

C.M. (Tello) Neckheim

Collecting snails in the surroundings of Prague, Czech Republic

Summary

During a short stay in the Czech Republic I had the opportunity to look for terrestrial snails in the surroundings of Prague. I collected predominantly on the southwest side of Prague and in the Kokořinský region, north of Prague. In this article the results and a list of collected species are presented.

Inleiding

Tijdens een kort bezoek aan Praag (Tsjechië) was ik in de gelegenheid om op zoek te gaan naar landslakken. Er is voornamelijk gezocht aan de zuidwestkant van Praag en in Kokořinský důl, dat noordelijk van Praag is gelegen. Maar ook andere plaatsen rond Praag zijn bezocht. In dit artikel worden de verzamelde soorten gepresenteerd en worden wat bijzonderheden vermeld.

Vindplaatsen

Mijn dochter en ik verbleven in Praag aan de westzijde van de rivier de Moldau, die de stad doormidden deelt. In onze directe omgeving was het natuurgebied Prokopské Skály, een rotsachtige formatie met bos en bloemrijk grasland (fig. 1). In deze omgeving heb ik met name gezocht op de wat drogere rotsach-

tige terreinen, maar ik heb ook grondmonsters genomen in bos. Bewust was ik naar Kokořinský důl gegaan omdat daar nog moerassen zouden zijn waar *Vertigo moulinsiana* en *Cochlicopa nitens* zouden voorkomen. Dat gebied bestaat uit bos met kleine riviertjes, waartussen enkele kleine meren met aangrenzende moerassen.

We hebben ook een uitstapje gemaakt naar Hrad Okoř, een ruïne gelegen aan de noordwestzijde van Praag, een bescheiden toeristische trekpleister (fig. 2). Onderaan de muren heb ik naar lege huisjes gezocht en een grondmonster genomen.

Verwachtingen

Mij realiserende dat Tsjechië een groot land is waar ik nog nooit



Fig. 2. Ruïne Hrad Okoř. Foto Tello Neckheim.



Fig. 3. *Cepaea vindobonensis*. Foto Tello Neckheim.



Fig. 4. *Helicella obvia*. Foto Tello Neckheim.

was geweest wilde ik toch proberen bepaalde soorten te gaan zoeken zoals *Cochlicopa nitens* en *Helicopsis striata*. Beide soorten ontbreken in mijn collectie. Helaas is het niet gelukt om deze soorten te vinden. *Cochlicopa nitens* is toch wel heel zeldzaam en *Helicopsis striata* is mogelijk zelfs verdwenen uit de omgeving van Praag (Horsák *et al.*, 2013). Maar ik heb op veel plaatsen landslakken gezien en ik was erg tevreden over de gevonden soorten.

Resultaten

In de omgeving van ons verblijf in en rond het natuurgebied Prokopské Skály was opvallend veel *Cepaea vindobonensis* te vinden (fig. 3). Ik kon er tientallen lege huisjes verzamelen. En ik kon hier ook de twee in Nederlandse voorkomende soorten tuinslakken verzamelen: *C. nemoralis* en *C. hortensis*, maar die waren hier een stuk minder algemeen. Ook was *Helicella obvia* op geschikte plaatsen algemeen (fig. 4). *Helicella obvia* lijkt op *Helicella italica* maar wijkt af qua kleur. De kleurband is valier en meer grijs dan bruin, op een kalkwitte ondergrond. Niet algemeen, maar wel makkelijk te vinden was *Granaria frumentum*.

Ik wist dat deze soort hier moest voorkomen en op één plaats trof ik de soort redelijk algemeen aan. In de beboste delen kon ik meerdere huisjes vinden van *Euomphalia strigella*, een algemene Europese soort, die een Midden-Europese verspreiding heeft, van Zweden tot Spanje (fig. 5). Op de plaatsen waar ik *Helicella obvia* vond kon ik helaas geen andere ‘duinslakken’ vinden. Ik had ook nog een stille hoop *Candidula unifasciata* te vinden, maar ook deze soort heb ik helaas niet aangetroffen. *Helix pomatia* werd op opvallend veel plaatsen aangetroffen. Mogelijk wordt deze slak hier niet verzameld omdat hij hier ook een beschermde status heeft?

In Kokořínský důl, ongeveer een uur rijden van Praag, ben je in een geheel andere omgeving. Natter en nog groener. In het eerste moerasje dat ik tegenkwam, vlak langs de weg aan het einde van een langgerekt meertje, zag ik pollen met een grote zeggensoort en pardoos vond ik meteen een levende *Vertigo moulinsiana*, samen met *Columella edentula*. Ik begon al te fantaseren over zeldzame *Vertigo*'s als *V. lilljeborgi*, maar de aanval van vele tientallen muggen weerhield mij om lang te blijven zoeken en nadat ik een monster had genomen van wat

Tabel 1. Lijst van aangetroffen soorten

Wetenschappelijk naam	Vindplaats nr.:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Aegopinella nitens</i> (Michaud, 1831)							x							x
<i>Alinda biplicata</i> (Montagu, 1803)							x		x			x		
<i>Arion vulgaris</i> Moquin-Tandon, 1855				x				x						
<i>Carychium minimum</i> Müller, 1774									x	x				
<i>Carychium tridentatum</i> (Risso, 1826)									x					
<i>Ceciloides acicula</i> (Müller, 1774)						x								
<i>Cepaea hortensis</i> (Müller, 1774)								x					x	
<i>Cepaea nemoralis</i> (Linnaeus, 1758)				x									x	
<i>Cepaea vindobonensis</i> (Férussac, 1821)			x	x	x		x							x
<i>Cochlicopa lubrica</i> (Müller, 1774)									x					
<i>Cochlicopa lubricella</i> (Porro, 1838)		x				x							x	
<i>Columella edentula</i> (Draparnaud, 1801)									x					
<i>Discus rotundatus</i> (Müller, 1774)							x							
<i>Eucobresia diaphana</i> (Draparnaud, 1805)									x					
<i>Euomphalia strigella</i> (Draparnaud, 1801)					x									x
<i>Fruticola fruticum</i> (Müller, 1774)									x					
<i>Galba truncatula</i> (Müller, 1774)										x				
<i>Granaria frumentum</i> (Draparnaud, 1801)		x				x								
<i>Helicella obvia</i> (Menke, 1828)		x		x								x		
<i>Helix pomatia</i> Linnaeus, 1758		x												x
<i>Merdigera obscura</i> (Müller, 1774)												x		
<i>Monachoides incarnatus</i> (Müller, 1774)					x		x					x	x	
<i>Monachoides umbrosis</i> (Pfeiffer, 1828)							x							
<i>Nesovitrea hammonis</i> (Strom, 1765)									x					
<i>Oxychilus draparnaudi</i> (Beck, 1837)			x			x								
<i>Pupilla muscorum</i> (Linnaeus, 1758)						x	x					x		
<i>Succinea putris</i> (Linnaeus, 1758)									x					
<i>Succinella oblonga</i> (Draparnaud, 1801)										x				
<i>Trochulus hispidus</i> (Linnaeus, 1758)							x		x			x		
<i>Truncatellina cylindrica</i> (Férussac, 1807)						x	x					x		
<i>Vallonia costata</i> (Müller, 1774)												x		
<i>Vallonia enniensis</i> (Gredler, 1856)						x				x				
<i>Vallonia excentrica</i> (Sterki, 1893)						x								
<i>Vertigo antivertigo</i> (Draparnaud, 1801)										x				
<i>Vertigo moulinsiana</i> (Dupuy, 1849)									x	x				
<i>Vertigo pygmaea</i> (Draparnaud, 1801)						x				x				
<i>Vitrina pellucida</i> (Müller, 1774)							x					x		
<i>Zonitoides nitidus</i> (Müller, 1774)									x		x			

Vindplaats nr	Coördinaten	Omschrijving
1	Lat.: 50.0426 Ing.: 14.3940	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Prokopské Skály; Pod Žvahovem; onder rots langs straat
2	Lat.: 50.0457 Ing.: 14.406	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Nad Zlíchovem; onder tuin langs straat
3	Lat.: 50.0427 Ing.: 14.3925	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Prokopské Skály; langs pad naar boven
4	Lat.: 50.0446 Ing.: 14.3947	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Prokopské Skály; in loofbos op rotsige heuvel
5	Lat.: 50.0439 Ing.: 14.3934	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Prokopské Skály; in rotsspleten boven op heuvel met grasland
6	Lat.: 50.385 Ing.: 14.546	Tsjechië; Střemy; přírodní rezervace; langs weg 128 onder rotsen met loofbos
7	Lat.: 50.0418 Ing.: 14.3988	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; langs wandelpad tussen bos en tuinen
8	Lat.: 50.413 Ing.: 14.578	Tsjechië; Kokořínsko; Janova Ves; in moeras aan einde meer Harasov
9	Lat.: 50.395 Ing.: 14.554	Tsjechië; Kokořínsko; Střemy; langs poel in gemaaid grasland
10	Lat.: 50.4255 Ing.: 14.5749	Tsjechië; Kokořínsko; Kokorín; onder houtje langs kleine beek
11	Lat.: 50.1642 Ing.: 14.2561	Tsjechië; Praha-západ; Hrad Okoř; onder muur van burcht
12	Lat.: 50.0812 Ing.: 14.4024	Tsjechië; Praag; Petrin heuvel; bosjes
13	Lat.: 50.0446 Ing.: 14.3947	Tsjechië; Praag; Hlubočepy; Prokopské Skály; in loofbos langs pad onder Sleedoorn



Fig. 5. *Euomphalia strigella*. Foto Tello Neckheim.



Fig. 6. *Fruticicola fruticum*. Foto Tello Neckheim.

modder onder de zeggenvegetatie vluchtte ik de auto in. Achteraf bleek mijn hele rug veranderd in een maanlandschap. Ook vond ik daar in de gauwigheid veel clausilia's waarvan ik dacht dat dit wel eens een bijzondere soort zou kunnen zijn, maar het bleek de 'gewone' *Alinda biplicata* te zijn. Blijkbaar houdt deze soort ook van natte moerassen? Het blijkt een algemene soort te zijn in Tsjechië (Horsák *et al.*, 2013). In het moeras kon ik nog wat foto's maken van levende slakken als *Succinea putris* en *Fruticicola fruticum* (fig. 6), veelal juveniele exemplaren. Op een andere plaats langs de doorgaande weg zag ik midden in een grasland een kleine poel met begroeiing langs de randen. Door het onlangs gemaaid grasland naar de poel lopende vloog er een Wespendif *Pernis apivorus* op. Misschien was hij op zoek naar een bijennest of gewoon aan het drinken. Het kleine poeltje, duidelijk een restant van een moerassiger omgeving, zag er niet veelbelovend uit, maar ik heb er wel een monster genomen van nat strooisel onder een kleine zeggen-

soort. Dat monster bleek achteraf veel soorten landslakken op te leveren waaronder *Vertigo moulinsiana*, *V. antvertigo* en *V. pygmaeum*. Het maailand was vol met mooie bloemen van *Geranium* soorten, er vlogen vele libellen over het veld en er sprongen mooi gekleurde sprinkhanen weg.

Het uitstapje naar de ruïne Hrad Okoř was veelbelovend omdat ik verwachtte dat zo'n ruïne een soort oase voor slakken zou kunnen zijn. Dit deel van Tsjechië is niet echt kalkrijk maar zo'n burcht is natuurlijk gemetseld met specie waar vaak veel kalk in zit. Maar de buit viel een beetje tegen. Ook hier *Alinda biplicata*, *Helicella obvia* en *Cepaea vindobonensis*.

Bijzonderheden

Op een aantal plekken kon ik *Vallonia enniensis* verzamelen. Deze mooie jachthorenslak is in Tsjechië vrij algemeen en makkelijk te herkennen aan de fijne radiale structuur. Het zal mij niet verbazen als deze soort ook een keer in Nederland opduikt. Het is een soort van vochtige tot natte gebieden, passend bij de habitat van *Vertigo moulinsiana*. In de fijne fracties van de genomen bodemonsters trof ik op de meeste plaatsen *Truncatellina cylindrica* aan. Geen zeldzame soort in dit deel van Tsjechië blijkbaar. Ik kwam de soort tegen in diverse habitats, zowel op droge berghellingen als in vochtig bos. *Cepaea vindobonensis* wordt tegenwoordig in een ander genus geplaatst, namelijk *Caucasotachea* (mededeling Ruud Bank).

Geraadpleegde bron

HORSÁK, M., L. JUŘIČKOVÁ & J. PICKA, 2013. Molluscs of the Czech and Slovak Republics. – Nakladatelství Kabourek Zlin.

Adres van de auteur

cmneckheim@kpnmail.nl

NOVAPEX

Quarterly devoted
to Malacology
Edited by the
Société Belge de Malacologie
(Belgian Malacological Society)
Founded in 1966

**Rue de Hermalle 113
B-4680 Oupeye – Belgium**

Subscription (yearly)
Belgium: 43 EURO
Other countries: 58 EURO
contact: vilvens.claude@skynet.be
Web site: <http://www.societe-belge-de-malacologie.be/>